

**Рішення разової спеціалізованої вченої ради ДФ.26.133.040
про присудження ступеня доктора філософії**

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.040 Київського університету імені Бориса Грінченка виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), місто Київ, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки на підставі прилюдного захисту дисертації Гольцевій Марії Ігорівні «Англомовний дипломатичний дискурс Ради Безпеки ООН: структура і прагматика» за спеціальністю 035 Філологія 14 листопада 2023 року.

Гольцева Марія Ігорівна, 1992 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2017 році Київський університет імені Бориса Грінченка за спеціальністю «Філологія».

З вересня 2017 року і дотепер працює викладачем кафедри германської філології Факультету романо-германської філології Київського університету імені Бориса Грінченка.

Дисертацію виконано у Київському університеті імені Бориса Грінченка.

Науковий керівник: Колесник Олександр Сергійович, доктор філологічних наук, професор, професор кафедри германської філології Факультету романо-германської філології Київського університету імені Бориса Грінченка.

Здобувачка має 13 наукових публікацій за темою дисертації, з них 12 – одноосібні: 3 статті у виданнях, включених на дату опублікування до Переліку наукових фахових видань України; 10 статей (з них 1 у співавторстві), у яких додатково висвітлено результати дисертації.

1. Гольцева М.І. Експресивний МА-подяка в дипломатичному дискурсі Ради безпеки ООН. Синопис: текст, контекст. 2020. 26(4), с. 172–176. ISSN видання: 2311-259X. DOI: <https://orcid.org/0000-0002-1124-5957> Вебпосилання на видання : <https://synopsis.kubg.edu.ua/index.php/synopsis/issue/view/38>

2. Гольцева М.І. Прагматика омани в Раді безпеки ООН: ієрархія прагматичних підходів. Науковий журнал «Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика». 2021. Том 32 (71) № 2 Ч. 1. с. 113 – 120. ISSN видання: ISSN 2710-4664 (Online). DOI: <https://doi.org/10.32838/2710-4656/2021.2-1/20> Вебпосилання на видання : http://www.philol.vernadskyjournals.in.ua/journals/2021/2_2021/part_1/2-1_2021.pdf

3. Гольцева М.І. Валоративний аспект дипломатичних промов у Раді Безпеки ООН за 2022 р. Збірник наукових праць «Studia Philologica». 2023. №20. ISSN видання: ISSN 2412-2491 (Online). DOI: <https://doi.org/10.28925/2311-2425> Вебпосилання на видання : <https://studiap.kubg.edu.ua/index.php/journal/issue/view/28>

У дискусії взяли участь голова і члени разової спеціалізованої вченої ради:

Махачаєвілі Русудан Кирилевна – доктор філологічних наук, доцент, Київський університет імені Бориса Грінченка, завідувач кафедри германської філології Факультету романо-германської філології, зауваження:

1. У проведеному дослідженні дослідниця часто оперує поняттям “конструкт”, зокрема “дипломатичний дискурсивний конструкт”(наприклад, на ст.180, 189,198, 202), бажано було б пояснити доцільність цього терміну.

2. У дослідженні розглядаються країни-антагоністи у емпіричному розрізі. Бракує більшої інформації про країни-антагоністи як комунікативно-дискурсивна категорія.

Бобер Наталія Миколаївна – кандидат філологічних наук, доцент, Київський університет імені Бориса Грінченка, доцент кафедри германської

філології Факультету романо-германської філології, зауваження та побажання:

1. На сторінці 37 Ви зазначили, що «дискурсивна поведінка» мовних особливостей регулюється експліцитною прагматикою та імпліцитною прагматикою, поясніть будь ласка, суть терміну та важливість його вживання. На Вашу думку в чому різниця між «дискурсивна поведінка» та «дискусійна поведінка»?

2. На сторінці 8 Вами було зазначено : Домінування введення в оману на засіданні РБ ООН.....а далі у кількісні та відсоткові показники за відповідний рік вибірки. На Вашу думку, від чого залежить зростаючий відсотковий показник введення в оману з 30.49% у 1994 році до майже 50% у 2022 році? Та чим на Вашу думку, Ви можете пояснити такий високий відсоток "введення в оману" у 2022 році?

3. Шановна Маріє Ігорівно, чи спостерігається аналіз впливу гендерних відмінностей на структурування дипломатичного дискурсу?

4. Основні дискусійні моменти вже були обговорені під час аналізу змісту розділів дисертації, тут наведемо лише окремі загальні міркування і окремі положення дисертації дійсно спонукають до дискусії. А саме – на с. Вами було зазначено домінування введення в оману 8 на засіданні Ради Безпеки ООН, далі наведено кількісні та відсоткові показники за відповідні роки вибірки. На Вашу думку від чого залежить зростаючий відсотковий показник введення в оману, необхідно пояснити такий високий відсоток введення в оману саме в 2022 році.

Цапро Галина Юріївна – кандидат філологічних наук, доцент, Київський університет імені Бориса Грінченка, доцент, завідувач кафедри англійської мови та комунікації Факультету романо-германської філології, зауваження:

1. Матеріал дослідження представлено скриптами засідань РБ ООН за певні роки (1994, 2004, 2020, 2022). Доцільно було б надати роз'яснення, чому

саме ці роки могли бути періодом зростання конфліктів або інших важливих подій, як вони відображають ключові етапи розвитку Ради Безпеки та її ролі в міжнародних відносинах, які політичні, соціальні, економічні та геополітичні фактори вплинули на активність Ради Безпеки.

2. У дослідження говориться про вплив стилістичних засобів на сприйняття учасниками засідань певної інформації (наприклад с. 144, *Епітети можуть допомогти підвищити емоційну насиченість висловлювань, акцентувати увагу присутніх на певних аспектах, залучити їх до дискусії та подекуди спонукати до дії (наприклад, прийняття резолюції, обговорення Еболи тощо)*). Вважаємо, що для підтвердження цих стверджень потрібно було б провести емпіричні дослідження або надати посилання на результати подібних досліджень.

4. У роботі досліджуються промови, подані англійською мовою і перекладені на англійську. Проте, автори оригінальних промов та перекладачі можуть використовувати різні стилістичні прийоми, щоб виразити свої думки та емоції, що може призвести до різниці в тоні, інтонації та загальному стилі між оригіналом і перекладом. Залишається неясним, як це враховувалося під час дослідження.

5. У роботі розглядається тактика введення в оману як *мета-тактика, універсальний інструмент, застосована суб'єктами дипломатичного дискурсу в межах різних стратегій* (с. 161-170). Чи не вважаєте Ви, що доцільно б було розглядати «введення в оману» як стратегію, що визначає загальний контекст і рамки для досягнення мети – введення в оману, стратегію яка складається з певних тактик, що визначають конкретні методи досягнення цілей цієї стратегії?

6. Рецензована дисертація має незначні граматичні недоліки, пунктуаційні помилки і стилістичні недоліки.

7. Я б хотіла отримати певні уточнення роз'яснення стосовно матеріалу дослідження воно представлено скриптами засідань за певні роки і чи Ви враховували певні міжнародні відносини, тобто політичні, соціальні, економічні та геополітичні фактори, які саме впливали на активність Ради Безпеки саме в ці роки.

Єсипенко Надія Григорівна – доктор філологічних наук, професор, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, професор, завідувач кафедри англійської мови Факультету іноземних мов, зауваження:

1. По-перше, не зовсім чітко проартикульований лінгвоуніверсологічний підхід до аналізу дипломатичного дискурсу. Зокрема, у роботі зазначено, що цей підхід «передбачає здійснення широких міждисциплінарних аналогій та синтетичних інтерпритативних процедур після здійснення безпосереднього аналізу мовно-мовленнєвого матеріалу» (с.52 рукопису), і далі на цій сторінці сказано, що «у роботі застосовані окремі процедури лінгвоуніверсологічних інтерпретацій, відомих як теорія міфологічно-орієнтованого семіозису та методологія М-логіки». Хотілося б почути, на яких міждисциплінарних аналогіях ґрунтувалося дослідження та приклади використання згаданих вище теорії і методології.

2. Методика праці, представлена на сторінках 108-109, на наш погляд, дещо спрощено репрезентує весь спектр методів, необхідних для здійснення запропонованого наукового дослідження.

3. Описуючи концептуально-тематичну матрицю у дипломатичних виступах у Раді Безпеки ООН (Розділ 2), дисертантка послуговується різною типологією концептів, наприклад, на ст.114 натрапляємо на термін «темогенний концепт», на ст.116 – «фокусний концепт», на ст.117 – «універсальні концепти», на ст.118 – «концепти технічно-комунікативні/процедурні» та «ситуативно-релевантні концепти». Варто було б чіткіше вказати принцип

типологізації досліджуваних концептів, хоча маємо підозру, що в даному випадку, можливо, дослідниця користувалася різними параметрами класифікації, наприклад, за обсягом дискурсотвірної інформації концепти у дипломатичних промовах постають темо-генними, а за якістю інформації ці концепти, безумовно, є універсальними.

4. Погоджуємось з думкою дослідниці, що дипломатичний дискурс – мультимодальний (с.43). Проте, твердження на с.110, що дипломатичний дискурс розглядається у роботі як мультимодальний, що охоплює *вербальні, вербально-мовленнєві, пара-вербальні та невербальні знаки*, включає в себе частково перспективні напрями дослідження, особливо в аспекті вивчення *пара-вербальних та невербальних знаків* дипломатичного дискурсу засідань РБ ООН.

Потапенко Сергій Іванович – доктор філологічних наук, професор, Київський національний лінгвістичний університет, професор кафедри германської філології Факультету філології, історії та політико-юридичних наук, зауваження:

1. Мої дискусійні положення стосуються теоретичних тез, термінології і оформлення. По-перше, в ракурсі теорії певна суперечність виявляється між об'єктом і предметом дослідження. Попри те, що об'єктом вважається сучасний англomовний дипломатичний дискурс Ради Безпеки ООН в цілому, предметом обрано лише виступи, які не вичерпують весь досліджуваний різновид дискурсу. Додаткового пояснення потребує відбір матеріалу, який замість суцільної вибірки охоплює виступи лише окремих років (1994, 2004, 2014, 2020, 2022).

2. По-друге, окремого пояснення потребує взаємодія різнорідних ідей, задіяних для пояснення композиції дипломатичних текстів. По-перше, спочатку використовується для цього музична соната, потім, на певному етапі, залучається синтаксичний вимір, а потім – використовується акціональний

фрейм. Фрейм відомий, запропонований С.Жаботинською, який вказує хто, де знаходиться, хто саме вважає і так далі. Як наслідок, створюється враження, що дипломати обговорюють лише події і не виходять на рівень фактів, не кажучи вже про філософські ідеї. Відповідно, виникає питання про те, що слугує основою формування композиції дипломатичного виступу: соната, синтаксис чи акціональний фрейм.

3. Треба пояснити інтерпритацію і вибір деяких термінів. По-перше, мені здається, що все ж там дещо неправильно інтерпритуються класичні класичні риторичні терміни – інвенція, диспозиція, меморію, актію, про що я детально пишу у відгуку.

4. Крім того, в аспекті термінології бажано пояснити доцільність новотвору «засідання-скрипти». І перевагу терміну «компетитивний» на д «змагальний». Сьогодні ми чули, що дисертантка надає перевагу цьому запозиченню. Мабуть, ми повинні все ж перейматися чистотою української мови. Також, відмінності між *промовою* та *виступом* доволі зміщуються.

5. Бажано пояснити критерії виокремлення низки концептів на початку другого розділу (с. 115), а також їхній розподіл між ядром, ближньою та дальньою периферіями (с. 116). Наприклад, незрозуміло, чому концепт МИР зараховано до ядра, ВІЙНА – до ближньої периферії, адже в літературі вони зазвичай розглядаються як опозиція.

6. В Раді Безпеки ООН промови вербалізують лише фейкові стан речей, пропонують навмисне, відверте, неприховане подання неправдивої інформації, тощо. У новизні відзначено, що вперше досліджено використання комплексів мовних та мовленевих засобів введення в оману. Відповідно, постає питання чи в ті організації хто-небудь коли-небудь говорить правду.

7. У роботі достатньо помилок в оформленні. Мені здається, треба більш ретельно керівникові чи відповідальним особам перевіряти роботу перед тим як вона подається опонентові.

Результати відкритого голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – немає,

«Утримались» – немає.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 26.133.040 присуджує Гольцевій Марії Ігорівні ступінь доктора філософії з галузі знань 03 Гуманітарні науки за спеціальністю 035 Філологія.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради ДФ 26.133.040

Русудан МАХАЧАШВИЛІ